

Prekenverkstedet

<http://www.israelsmisjonen.no/ressurser/materiell/prekenverksted>

1. søndag i fastetiden – 26. februar

Prekentekest: Matt 4,1-11

Lesetekst I: 1 Mos 2,8-9;3,1-8

Lesetekst II: Jak 1,12-16

Inn i prøvelsens stund

Kirkeåret tar nå en markant dreining; etter åpenbaringstidens mange glimt av Jesu herlighet får veien vi nå skal gå sammen med Jesus et mørkere drag over seg. Ja, også dette er en del av troens liv, troen må prøves for å gi utholdenhet. Og i dette ligger også en trøst for oss som skal følge Jesus, for han er prøvet *i alt*. (Heb. 4,15)

Dette er andre steg i Jesu innvielse til tjenesten, rett etter at han er blitt døpt av Johannes i Jordanelven går veien nå til ødemarken. Der skal han være alene, og det går frem av sammenhengen at dette er en del av hans innvielse – for han blir ledet dit av Ånden.

Faste er et velkjent konsept i jødedommen, og blant fromme jøder på Jesu tid var regelmessig faste en del av gudsdyrkelsens liv. Sml. Fariseeren i Jesu lignelse (Luk 18) «Jeg faster to ganger i uken(...)»

Faste av lengre varighet ser vi også i Det gamle testamente, særlig i tilfellene med Moses (2. Mosebok 34,28) og Elia (1. kongebok 19,8) Disse tilfellene har også noen likhetstrekk med fortellingen om Jesus i ødemarken, det mest åpenbare er varigheten; 40 dager. Men også Moses og Elia stod foran en innvielse; henholdsvis inngåelse av pakten med Gud, og en særlig åpenbaring.

Brød av steiner

Også Guds sønn går gjennom en slik innvielse. Og hadde det ikke vært for at han var sant menneske ville dette bare vært spill for galleriet. Men dette er en reell prøve, selv om teksten forholder seg ganske nøktern til forholdene: «Han fastet i førti dager og førti netter og ble til sist sulten.» (v2)

Så introduseres vi for en ny karakter. Her legges ikke noe imellom; han kalles både djevelen, fristeren og Satan. En interessant ting å merke seg er at Det nye testamente har samme ord for fristelse og prøve, det er bare ut fra sammenhengen at man kan skjelne mellom dem.

Enkelt forstått kan vi si at Gud prøver mennesker, hans mål er at vi skal bli stående. Djevelen derimot, frister – for at vi skal falle.

Det første grepet er det mest nærliggende; sulten. «Si at disse steinene skal bli til brød.» Var han Guds sønn skulle det vel ikke være noe problem, han som senere skulle mette 5000 med en liten matpakke. Mat er en velsignelse fra Guds hånd, men det finnes noe enda viktigere. Og Jesus svarer med et ord fra 5. Mosebok 8,3 for å understreke det. Det er Guds ord og vilje som her står i sentrum, ikke hva Jesus selv måtte ønske – og slett ikke det fristeren prøver å lokke ham til.

Ord mot ord

Djevelen bytter nå strategi, han gir seg i kast med å sitere Skriften selv – med et ord fra Salme 91, en salme med messianske undertoner. Jesus kan vel, hvis han nå skulle være Messias, vise at dette ordet kunne oppfylles. Jesus gjorde jo tegn og under, skulle han ikke kunne la noe slikt skje? Vi ser gjennom evangeliene at han også blant sine egne møtte lignende oppfordringer til å legitimere seg selv, ved å utføre et mirakel så å si på bestilling. Men det gjør han aldri.

Han svarer igjen med ord fra 5. Mosebok (6,16); «Du skal ikke sette Herren din Gud på prøve.» Jesus gjør tegn og under, men kun etter Faderens ledelse. Skulle han vise sin makt på bekostning av lydigheten mot Gud ville han svikte sitt oppdrag. Hans fulle overgivelse viser seg i at han underordner seg sin himmelske fars vilje – og ikke gir etter for andres spørsmål om legitimasjon, verken her eller andre steder.

Verden for dine føtter

I forrige scene var de på tempelhøyden, ytterst på tempelets mur. Vi vet ikke hvordan de kom seg dit, eller om det hele var et syn. Det samme gjelder denne siste scenen, hvor de befinner seg på et ubestemt fjell, vi får ikke vite mer enn at det var meget høyt. At Jesus får se «alle verdens riker og deres herlighet» antyder vel at det ikke er helt bokstavelig. Om fristelsen er av en ytre eller indre karakter endrer uansett ikke på vanskelighetsgraden.

Det er ikke vanskelig å forestille seg at dette er et valg fullt av kvaler; en vei mot lidelse, fornedrelse og død – eller luksus, rikdom og makt. Senere vet vi jo at Jesus var i dyp angst når han stod foran avslutningen på sin tjeneste her på jorden, på samme måte som valget han nå står foran ved begynnelsen av tjenesten er dypt krevende.

Men Jesus har bare en ting for øye; Guds vilje må skje. Selv om noen av de messianske forventningene kunne inkludere en slikt type verdensherredømme er Jesu rike ikke av denne verden. Derfor blir det til en avvisning av denne sataniske fristelse. Og også denne siste gangen er formuleringen hentet fra 5. Mosebok. (6,13) Som en liten notis kan vi merke oss at Jesus møter denne sataniske fristelse en gang senere, men da i disippelen Peters skikkelse (Matteus 16,23)

Nå er kampen overstått, for denne gang. Jesus har motstått fristelsen, og fristeren. Han ble ikke ledet til fall – men viser seg som den andre Adam, når han blir stående.

Guds sønn, den sterke

Fastetiden har mange fasetter og hensikter. En av dem er å strippe vekk alle våre blankpussede fasader og avsløre vår svakhet. For det er først når vi ser vår svakhets avgrunn at vi skjønner at vi trenger ham som er sterk.

Og det ligger en veldig sjelesorg i dette at han er prøvet i alt, han har bokstavelig talt kjent det på kroppen. En bedre følgesvenn i prøvelsene kan ingen ha. Det kan være et meditativt perspektiv å ha med seg, å se alt det som han gav avkall på – for min skyld.

Så kan vi også løfte frem fra støvet det gamle ordet forsakelse. Hva vil det si i vår tid? Vi sier selvsagt nei til det onde, men det kan også noen ganger være å si nei til det gode, for å gi plass til det beste.

Peter R. Johansen

Prest i Granly menighet, DELK

peter.johansen@delk.no